

ใบกิจกรรม การประจบชมนและควมมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๐ สักพม่าที่บางกุง

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๓ สักพม่าที่สวรรคโลก

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๔ ติเมืองเขมร

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๕ สักเมืองพิชัยครั้งที่ ๑

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรม การประจบชมนและควมมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๖ สึกเมืองพิชัยครั้งที่ ๒

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๗ ติเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ ๒

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๗ สึกพม่าที่บางแก้ว ราชบุรี

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๓ สึกอะแซหวั่นกั

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรม การประชุมชนและความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๙ สักพม่าที่เชียงใหม่

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๑๙ ตีเมืองจำปาศักดิ์

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๒๑ ตีเมืองเวียงจันทน์

.....

.....

.....

.....

พ.ศ. ๒๓๒๔ ปราบเขมร

.....

.....

.....

.....

เลยใบกิจกรรม การประจบชนและความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๐ ศักพม่าที่บางกุ้ง

พงศาวดารกรุงธนบุรีกล่าวว่าพระเจ้าตากสินทรงทราบข่าวข้าศึกด้วยความยินดียิ่ง ได้โปรดให้ พระมหามนตรี (บุญมา) จัดกองทัพเรือ ๒๐ ลำ แล้วพระองค์ก็ทรงเรือพระที่นั่งสุพรรณพิชัยนาวา เรือยาว ๑๘ วา ปากเรือกว้าง ๓ ศอกเศษ พลกรรเชียง ๒๘ คน พร้อมด้วยศาสตราวุธมายังค่ายบางกุ้ง โดยลัดเลาะมาทางคลองบางบอน ผ่านคลองสุนัขหอน และมาออกแม่น้ำแม่กลอง พระมหามนตรีคาดการณ์ว่าค่ายบางกุ้งล่อแหลมกำลังจะแตกอยู่แล้วจึงรีบเดินทัพ พอไปถึงก็เข้าโจมตีทัพพม่าที่กำลังล้อมค่ายไทย-จีนที่บางกุ้งโดยฉับพลัน

พ.ศ. ๒๓๑๓ ศักพม่าที่สวรรคโลก

เมื่อเดือน ๓ ปีชาล พ.ศ. ๒๓๑๓ ขณะนั้น เจ้าพระยาพิชัยราชาเพิ่งไปอยู่เมืองสวรรคโลกยังไม่ถึง ๓ เดือน กำลังรู้พลยังน้อยอยู่ แต่เมืองสวรรคโลกมีป้อมปราการสร้างไว้แต่โบราณ ยังมั่นคงแข็งแรงดีอยู่ เจ้าพระยาพิชัยราชาจึงรักษาเมืองมั่นไว้แล้วบอกหัวเมืองใกล้เคียง ขอกำลังมาช่วยรบพม่า กองทัพเชียงใหม่ก็ตั้งล้อมเมืองไว้ ครั้นเจ้าพระยาสุรสีห์ พระยาพิชัย พระยาสุโขทัย ยกกองทัพไปถึง จึงเข้าตีกระหนาบ กองทัพพม่าก็แตกพ่ายกลับไปโดยง่าย

พ.ศ. ๒๓๑๔ ตีเมืองเขมร

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จกลับลงมาจากเชียงใหม่ ทรงขัดเคืองเขมร จึงโปรดฯ ให้จัดทัพทั้งทัพบกและทัพเรือ ให้เจ้าพระยาจักรี เป็นแม่ทัพยกกำลัง ๑๐,๐๐๐ ไปทางปราจีนบุรีพร้อมนำนักองคโขน พระอนุชาของกษัตริย์เขมรที่หนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร อยู่ที่กรุงธนบุรี ไปในกองทัพสำหรับจะได้เกลี้ยกล่อมพวกเขมรด้วย ให้กองกองทัพบก โจมตีหัวเมืองรายทางเรื่อยไป

พ.ศ. ๒๓๑๕ ศึกเมืองพิชัยครั้งที่ ๑

ปลายปีมะโรง พระยาพิชัยรักษาเมืองไว้มั่น และขอกำลังจากเมืองพิษณุโลกไปช่วยกองทัพเมืองพิษณุโลกไปถึงก็เข้าตีค่ายพม่า พระยาพิชัยก็ยกกำลังออกตีกระหนาบได้รบพุ่งกันถึงชั้นตะลุมบอน ฝ่ายพม่าสู้ไม่ได้ก็แตกหนีไป

เลยใบกิจกรรม การปราบชุมชนและความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๖ สึกเมืองพิชัยครั้งที่ ๒

ต้นปีมะเส็ง พวกเมืองเวียงจันทน์ เกิดวิวาทกันเอง พวกหนึ่งจึงไปขอกำลังจากไปสุพลาที่เชียงใหม่ไปช่วย ไปสุพลายกกำลังไประงับเหตุเสร็จสิ้นแล้ว ได้ค้างฤดูฝนอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ แล้วบังคับให้เจ้าบุญสารส่งบุตรธิดา กับเสนาบดีผู้ใหญ่ไปเป็นตัวจ่านำอยู่ที่เมืองอังวะ เมื่อสิ้นฤดูฝนไปสุพลา ก็ยกกองทัพจากเมืองเวียงจันทน์ เลยถือโอกาสมาตีเมืองพิชัย เพื่อทดสอบกำลังของฝ่ายไทย หรือมีฉะนั้นก็เป็นการแก้แค้นที่แพ้ไทยไปครั้งก่อน

พ.ศ. ๒๓๑๗ ตีเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ ๒

พระเจ้ามังระเสร็จศึกกับจีนเมื่อปีเถาะ พ.ศ.๒๓๑๔ และทราบว่าพระเจ้ากรุงธนบุรี ยกกองทัพขึ้นไปตีเมืองเชียงใหม่เกรงว่าไทยจะแข็งแกร่งขึ้น จึงคิดมาตีเมืองไทยให้ราบคาบอีกครั้งหนึ่ง ยุทธวิธีที่ใช้ได้ผลมาแล้ว คือ ยกกำลังลงมาจากเชียงใหม่ทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งยกมาทางด้านเจดีย์สามองค์ กำลังทั้งสองส่วนนี้จะยกมาบรรจบกันที่กรุงธนบุรี ดังนั้นพระเจ้ามังระจึงส่งกำลังเพิ่มเติมเข้าเสริมไปสุพลา แล้วให้ไปสุพลาเป็นแม่ทัพ ยกลงมาจากทางเชียงใหม่ ส่วนกำลังที่จะยกมาทางด้านเจดีย์สามองค์นั้น พระเจ้าอังวะให้ปะกันหฺรูน ซึ่งได้เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าเมืองเมาะตะมะ ตำแหน่งเทศาภิบาลมณฑลหัวเมืองมอญเป็นแม่ทัพ

พ.ศ. ๒๓๑๗ สึกพม่าที่บางแก้ว ราชบุรี

สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงทราบข่าวว่าพม่ายกพลตามพวกมอญที่หนีเข้ามาในเขตไทย จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกทัพมุ่งตรงไปยังราชบุรี โดยทรงบัญชาการทัพด้วยพระองค์เอง ทรงตั้งค่ายล้อมค่ายพม่าและลอบตีตัดทางลำเลียงเสบียงอาหาร โดยได้กำลังสนับสนุนจากพระยายมราช ในที่สุดพม่าจึงต้องยอมแพ้ ชัยชนะในครั้งนี้ส่งผลให้ผู้คนที่ยลบซ่อนตามที่ตั้งต่างๆ เข้ามาสวามิภักดิ์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากหมดความกลัวเกรงพม่า นับเป็นสงครามแบบจิตวิทยาโดยแท้

พ.ศ. ๒๓๑๓ สึกอะแซหฺวนัก

เป็นสงครามที่ใหญ่มาก อะแซหฺวนักเป็นแม่ทัพเตมาของพม่าที่เชี่ยวชาญศึก มีอหฺยาศัยสภภาพ ส่วนทางฝ่ายไทยนั้นมีเจ้าพระยาสุรสีหพิฆณวาทิราช และ พระยาจักรี ในการศึกครั้งนี้พม่ายกพลมา ๓๐,๐๐๐ นาย เข้าล้อมเมืองพิฆณโลกอีก ๕,๐๐๐ นาย ล้อมเมืองสุโขทัย ส่วนเมืองพิฆณโลกมีพลประมาณ ๑๐,๐๐๐ นายเท่านั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงยกทัพไปช่วย และในที่สุดอะแซหฺวนักก็ต้องริบรุดยกทัพกลับ 3 เนื่องจากอะแซหฺวนักทราบข่าวว่าพระเจ้ามังระเสด็จสวรรคต กองทัพพม่าส่วนที่ตามไปไม่ทันจึงถูกกองทัพทหารจับ และริบยัดอาวุธยุทโธปกรณ์ได้เป็นอันมาก

เลยใบกิจกรรม การประจบชนและความมั่นคงของอาณาจักรธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลาที่กำหนดให้พอสังเขป

พ.ศ. ๒๓๑๙ สักพม่าที่เชียงใหม่

พระเจ้าจิงจก ๔ แห่งราชวงศ์อลองพญา โปรดให้เกณฑ์ทัพพม่ารวม ๖,๐๐๐ คน ยกมาตีเชียงใหม่ พระยาวิเชียร
ปรากฏได้พิจารณาแลเห็นว่า นครเชียงใหม่ไม่มีพลมากมายขนาดที่จะว่าป้องกันเมืองได้ จึงให้ประชาชนพลเรือนยกครัว
อพยพลงมาอยู่ที่เมืองสวรรคโลก สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรสีห์คุมกองทัพเมืองเหนือขึ้นไป
สมทบกองกำลังพระยาภาววิไล เจ้าเมืองนครลำปาง ยกไปตีเมืองเชียงใหม่คืนสำเร็จ และทรงให้นครเชียงใหม่เป็นเมืองร้าง
ถึง ๑๕ ปี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จึงได้ฟื้นฟูใหม่

พ.ศ. ๒๓๑๙ ตีเมืองจำปาศักดิ์

เจ้าโอกับเจ้าอินแห่งนครจำปาศักดิ์เตรียมพล ๑๐,๐๐๐ จะมาตีเมืองทางภาคอีสานของไทย สมเด็จพระเจ้าตากสินโปรด
เกล้าฯ ให้เจ้าพระยาสุรสีห์ยกกำลังจากกรุงธนบุรี ไปสมทบกับทัพเจ้าพระยาจักรีที่เมืองนครราชสีมา แล้วยกไปตีนคร
จำปาศักดิ์ได้ และยังได้เมืองอัตปือ เมืองสุรินทร์, เมืองสังขละและเมืองขุขันธ์มาขึ้นต่อกรุงธนบุรีด้วยหลังจากเสร็จศึกครั้ง
นี้แล้ว โปรดเกล้าฯ เลื่อนเจ้าพระยาจักรี เป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เทียบเท่าเจ้ากรม ดำรงตำแหน่ง
สมุหนายก

พ.ศ. ๒๓๒๑ ตีเมืองเวียงจันทน์

พระวอถูกเจ้านครเวียงจันทน์ ส่งกองทัพมาจับฆ่าเสีย สมเด็จพระเจ้าตากสินจึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหา
กษัตริย์ศึกกับเจ้าพระยาสุรสีห์ ยกทัพไปตีเวียงจันทน์ในเดือนอ้าย พ.ศ. ๒๓๒๑ สมเด็จพระยามหา
ยกกองทัพ ๒๐,๐๐๐
ไปทางบก ส่วนเจ้าพระยาสุรสีห์ เเกณฑ์ทัพเรือจากกัมพูชา ๑๐,๐๐๐ ยกขึ้นไปตามลำแม่น้ำโขง เจ้าหลวงพระบางมาขอ
ขึ้นด้วยและอาสาช่วยตีเวียงจันทน์ กองทัพกรุงธนบุรีได้ล้อมอยู่ ๔ เดือน ก็ตีเวียงจันทน์ได้ และได้หัวเมืองต่างๆ ในแคว้น
ลาว จนจดแคว้นตั้งเกี้ยวของญวนมาขึ้นกับกรุงธนบุรีด้วย

พ.ศ. ๒๓๒๔ ปราบเขมร

เกิดจลาจลประหัตประหารกันเองในกัมพูชา จนเหลือตำแหน่งมหาอุปราช มีพระชนม์เพียง 4 ขวบเจ้าฟ้าทะละหะ (ม)
จึงเป็นผู้สำเร็จราชการแทน แต่กลับไปเอาใจฝักใฝ่กับญวนเพื่อจะตั้งตัวเป็นกษัตริย์เสียเอง สมเด็จพระเจ้าตากสิน
จึงโปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพใหญ่ เจ้าพระยาสุรสีห์เป็นแม่ทัพหน้า และเจ้าฟ้ากรมขุนอินทร์
พิทักษ์ ลูกยาเธอองค์ใหญ่เป็นแม่ทัพหนุน รวมกำลัง 20,000 ยกไปตีกรุงกัมพูชา และมีรับสั่งว่า เมื่อตีได้แล้วให้อภิเษก
เจ้าฟ้ากรมขุนอินทร์พิทักษ์ ขึ้นเป็นกษัตริย์ครองกัมพูชา